

MINDSZENT-SZEGVÁR

ÉS VIDÉKE.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . 3 frt — kr. Négy hóra . 1 frt — kr.
 6F évr. . . . 1 frt 50 kr. Negyed évre — frt 75 kr.

VEGYES TARTALMU HETILAP. MEGJELEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓ HIVATAL

Diamant Manó nyomdájában, hová a lap szellemi részét illető közlemények, előfizetési- és hirdetési díjak küldendők.

HIRDETÉSEKET

nyílt-téri közleményeket a kiadó hivatal jutá nyos ár mellett közöl.

Társadalmunk.

II.

Lapunk f. évi 45-ik számában, ugyan e című cikkünkben kifejtettük társadalmi életünk tarthatatlan állapotát. Reméltük, hogy szavaink nem fognak a pusztában elhangzani és talán lesz annyi hatása, hogy haldokló társas életünket, ha nem is fogja egyszerre új életre ébreszteni, teljesen egészségessé tenni — de legalább a betegségben némi javulást fog eredményezni.

Nem csalatkoztunk egészen. A beteg társadalom egészségesebb tagjai elhagyták a kórúgyat, el a vastag közöny miazmáival telt dohos legű odút, el azt az egészségtelen, testet és lelket ölő helyet, a durva közöny tanyáját, mely a munka kedvet felemészve, idő előtt aggokká teszi az embereket. Kiléptek néhányan az Isten szabad ege alá, hol a tüdő friss, életadó levegővel telik meg. A hatása ennek nem maradt el. A friss üde léggel magukba szívták az egészséget, az új élet erőt s az ezzel karöltve járó munka kedvet.

Néptanítóink — betegtársadalmunk ezen egészségesebb tagjai — megtették az első üdvös lépést, költögetik szunyadozó társadalmunkat.

Néptanítóink, mint lapunk más helyén közzé tett felhívásuk részletesen elmondja, tanítva akarnak szórakoztatni; *díjtalan* felolvasásokat fognak rendezni a nép számára. Vajon népünkben van e érzék a nemesebb mulatságra is? Bizonyítani rajtuk a sor, ítéljenek ök maguk, mi a magunk részéről örömmel üdvözljük a tantestületet az önzetlen, becsületes munka terén.

Nem csalatkoztunk egészen mondtuk fenntebb, tehát e mondásból önként lehet következtetni, hogy részben még is csalatkoztunk és elmondhatjuk, *hogy nagy részben*, mert községünk *intéző(?) körei* most ép úgy nem intézkednek, mint a hogy nem intézkedtek már egy évtized óta. Joggal kérdehetjük tehát, hogy miért nevezik ezen urakat intézőknek? hiszen nem csinálnak ezek már *semmit!*

Tagadhatalan, hogy az ugynevezett mai „intéző körök“ e nevet valaha megérdemelték, mert küzdöttek, hatottak és gyarapítottak addig míg dolgoztak, de a semmivevással eltelt évek felemészítették működésük eredményét s így ma már nincs semmi maradandó emlék, mi nevüket megörökíthetné.

Mi nem egyszer, többször, sokszor szólottunk hozzájuk, hogy vegyék újra kezükbe a társadalmi ügyek vezetését, szavaink elhangzottak, mert süket fülekre aláltak.

Nem szoltunk azonban még községünk ifjuságához, de nem is szolhattunk, mert nem láttuk őket sehol, mert létezésükről nem adtak életjelt; nem láttuk még őket a kezdeményezés-igaz-rögös pályájára lépni, kevésbé a tettek mezején működni, pedig a fiatal férfi még sokkal bűnösebb, ha azt az erőt, mivel a természet felruházta, semmittevésben hagyja el tespedni.

Ideje volna már, ha kilépnének az eddig őket eltakart sűrű homályból és igyekeznének legalább ök tehetségükhöz képest társadalmunkat élénkíteni.

Még egy nagy hibája az községünk értelmesebb osztályának, hogy ha már néhány lelkesebb egyén kezdeményezése folytán részt vesz is valamely mozgalomban, azért nem tud lelkesülni és a legtöbb vállalat még a kezdés stádiumában kulartot vall. Nagy hiba van még magukban a lelkes kezdeményezőkben is, mert a bennük fellobbanó lelkesedés lángja oly hamar ellobban, mint a szalma tűz.

Ilyen eset az előző cikkünkben említett ujonnan megalakult vörös kereszt egyesület története is, mely nagy igyekezettel indult megvalósulása féle s mi történt? a szalma tűz ellobbant és hallgatnak vele a megválasztott előjárók mélységesszen.

Hogy mennyire káros az ilyen közöny, arra például szolgálhat éppen a volt veres kereszt egyesület legközelebb tartott gyűlésének azon határozata, melyben kimondja, hogy 342 frtnyi vagyonát szívesen adta volna át az ujonnan alakult veres kereszt egyesületnek, de a mennyiben ebben elég garanciát nem látott, azt más jótékony célra fordította. Így tehát a megalakult, de még magáról soha életjelt nem adott veres kereszt egyesület elmaradt egy oly tőkétől, mely nagyban megkönnyítette volna már kezdetben is működését.

Társadalmi bajainkról szólva, nem hagyhatjuk figyelmen kívül iparos osztályunk azon hibáját, hogy miután már beláthatta, hogy az intéző körök mit sem tesznek, ök maguk nem veszik kezükbe az iparos osztály érdekeit előmozdító ügyek vezetését. Azt hisszük, hogy nem kell azt bőven fejtegetnünk, hogy mennyire üdvös, célirányos és hasznos lenne egy iparos körnek a létesítése.

Senki nem csinál semmit és senki nem igyekszik községünk társadalmi életének javításán s megvagyunk róla győződve, hogy az országban velünk népességi tekintetben egyenrangú község nincs, mely jótékony célú, kulturális avagy egyéb ilyenmü intézmények oly teljes hiányával lenne, mint Mindszent közséje.

Legyünk rajta, hogy ezen a szegény-

letes állapoton már valahára változtatva legyen.

Felhívás Mindszent község közönségéhez.

Szegények vagyunk, mondá boldogult Trefort kultuszminiszter, koldus nemzet vagyunk, mondja sok kitűnőség; új emberanyagra van szükségünk, mondá Jokai és Irányi, mert a hová és a merre csak tekintünk, az erkölcsi romlottság jelei mutatkoznak. Mindezen bajok orvoslására történtek és történnék intézkedések de nem észelve a sikert; mi történt? csüggedés, visszavonulás! Valamint azonban mint a beteghez hívott orvosnak, ki fölismerve a szenvedőnek majdnem halálos baját, nem szabad, nem kell megijednie a baj fölött annyira, hogy recipe írása alkalmával kezéből az irás kiessék, hanem a mintó gyógyszeről gondoskodnia a legsürgösebb módon feladata; az elcsüggedés veszély idején: bűn!

Szegények vagyunk mélyen tisztelt közönség, mivel vágyaink kielégíthetetlenek. Saját énkünk fokozatos fejlődésére irányítsuk erőnket, mint vágyaink közvetlen kielégítésére; akkor az erkölcsi romlottság, mint a fokozat történt, oly fokozatosággal fog mulni és annyival fogunk javulni. Törökedjünk arra egész erőnkkel, hogy tanulni akarunk! A közmondás is azt tanítja „A jó pap holtig tanul!“ Nem-e sokkal léleke- melőbb, magasztosabb, szebb, dicsőbb tiszt. közönség az olvasgatás, mint a korcsma ajtó nyitogatása, vagy a bűnre vezet resttség. A ki ezeket elhagyni akarná és az olvasgatás, tanulatás mellett van, az tartson velünk, jöjjön el egész családjával s hallgassa meg egy héten egyszer felolvasásunkat, mikből saját maga, egész környezete fog hallani olyant, mely csak is boldogulására szolgálhat.

Ha ezt teszik, megmutatják hogy a megillető műveltséget elsajátítani akarják, miből ismét következik az: a jó mag, jó talajba esett! Hallottuk mi már azt nagy hangon beszélni hogy mi műveit de szegény nemzet vagyunk Ez t. közönség ámitás; bátran, nyíltan kimondhatjuk, szegények vagyunk, mert nagy részben nem vagyunk műveltek. A műveltség pedig legbiztosabb, sőt azt mondhatjuk, egyedüli forrása a jólétnek és vagyonosodásnak.

Tehát ha a vagyonosodás a műveltségtől függ, iparkodjunk azt, mint fentebb mondtuk, teljes erőnkkel megszerezni. Ugy hisszük sok, nagyon sok oly dolog van, minek hallása új lesz a t. közönség előtt — gyermek nevelés, az egészség megőrzése, testi erőnk fokozatos fejlesztése, leány nevelés, iskola, tankötelezettség, gazdálkodás stb. mind oly kérdések, melyekről már százszor és százan, több és külön-

féle módon irtak, miknek tanulmányozása által csak is műveltségünk emelkedik.

Könyvtárak, iskolakertek, faiskolák ezek nek befolyása viszonyaink emelésére tagadhatatlan, ezeknek felkarolása, megteremtése a társadalom legnagyobb és legodaadóbb figyelmét kell hogy képezzék.

Ezért a tanító testület az említett dolgok meg szerethetése szempontjából azon reményvel teszi a fölhívást, hogy Mindszent közönsége a téli estéken egy héten egyszer az ápol-dai fiu iskola termében meg fog jelenni a jelzett felolvasásokra, mert azt mondja Vörösmarty koszorus költőnk: „Két jó van, mi fölött sorsnak nincs semmi hatalma: szorgalom és az erény, földön s az égben ez áld!“

A tanító testület fáradságot nem kimélve, minden anyagi haszon nélkül teszi s hozza meg a napi fáradsalmak után a t. közönségnek az élvezet és tanulságot hozó estét. Ha mást nem is, de tegyük fel, hogy ezen felolvasási esték vissza tartanak a mulató helyektől hetenként nem többet, de csak 30-40 egyént, kik ha többet nem, átlagosan 50 krt költenek el, ez már 15-20 frt megtakarítást hoz, mivel Mindszent községe gazdagabb, vagyonosabb lesz. De eltekintve ezen anyagi haszontól, bizonyosan meg lesz mentve attól, hogy egészségének ártva halálra nem ugrálja magát a bálban és bizonyosan meg lesz mentve attól, hogy a községe háza legutolsó szobájának belső világosságát nem fogja meglátni.

Ezen felolvasási esték, mit a föntebbiek ből már a t. olvasó kivehetett, felnöttek részére van irányozva, azonban 7 évestől kezdve hallgathatja, tanulhatja mindenki, férfiak és nők, fiatalok és öregek.

Elvetettük tehát a magot azon reményben, hogy áldást hozó lesz, „Kisded makkból, ha nem romlott, idővel termő, terebélyes tölgyfa lesz, csak senki el ne gázolja!“ Adja Isten, hogy legyen! Föl tehát mélyen tisztelt közönség a tanulásra, mely alapja a műveltségnek, vagyonosodásnak!! A viszontlátásra december 7-én este 7 órára, mely napon az első felolvasás kezdetét veszi.

A tanító testület.

Helyi és vegyes hírek.

— **Requiem.** Gróf Károlyi Gyula lelki üdvéért, ki f. hó 23 án költözött örök nyugalomra, Csanyon 26 án tartatott meg a gyászisteni tisztelet. Előző nap a toronyba ki tűzött fekete zászló s este $\frac{3}{4}$ 7 órakor harangok zugása adta a híveknek tudtára, hogy egykori földes urok egy jobb hazába tért. A sz. mise a lehető legnagyobb fényvel tartatott meg, mely után Főtiszt: plebánosunk a gyertya virág özöntől elárasztott gyász ravatalt szentelte be, s imát rebegvén a boldogult lelki nyugalomáért. A boldogult four volt az, ki a csanyiaknak a plebániái, templomtért, s a kántor s harangozói lak tereit ajándékozta. Végül említésre méltó az is, hogy valamennyi cselédjének, ki nála a 20 évet betöltötte, haláláig tartó nyugdíjat adott. A béke angyala lebegjen a nemes sziv porai felett.

— **Vasutügy.** A f. hó 25-én Budapesten megtartott vasutügyi értekezlet nem vezetett eredményre, a mennyiben a tenyő-k.-sz. mártóni, szentesi és szentes-vásárhelyi vasutak érdekeltségeinek egyesülése nem történt meg. Nagyön valószínű, hogy a szentes-vásárhelyi érdekelttség ezek után az egyesülhetés érdekében a kereskedelmi miniszteriumnál lépéseket fog tenni.

— **Járvány.** A fellépett roncsoló toroklob következtében az elegei tanyai iskolát és a község belterületén az ovodát a hatóság bezáratatta.

— **Színészeinkre** az elmúlt hét igen rosszul ütött ki, a mennyiben az ez idő alatt volt előadásokat ugyiszólván ki sem nézte végig. Ez indította őket arra, hogy előadásaik sorozatát a mai napon a „Tót leány“-nyal befejezni óhajtották, mégis, többek felkértére, még egy előadást fognak kedden tartani, a mikor is **Kolozsváry József** jutalom játékaul a „Bettyár kendője“ kerül színre. Ugyancsak az alkalommal fogja elszavalni a jutalmazandó **Petőfi halála** című s általa szerzett monologot, melyet lapunk mult száma hozott. Kapcsolatosan ezekkel felemlítjük, hogy hir szerint többen a helybeli urak és hölgyek közül felfognának lépni, illetve általok valamely darab előfogná adatni azon célból, hogy a szegény szí-

nészeknek meglegyen az utravalójok. Igen örül-nénk e hir megvalósulásának, nem csak azért, mert szánjuk színészeinket, hanem azért is, hátha a tervezett műkedvelői előadás egy műkedvelői társaság létesülését eredményezné. Igen örülnénk ennek megtörténtén.

— **Betörés.** Rozencveig Sándor csanyrávágytizedi kereskedő boltjába a hét elején ismeretlen tettesek az ablakon keresztül behatoltak s onnét különféle értékes tárgyakat elvittek. A csendőrség a legerélyesebben nyomozza a tetteseket.

— **Térszúke miatt** „A feltámadt völegény“ című tárcánk befejező részét kénytelenek voltunk jelen számunkból kihagyni.

— **Hel, ettesítés.** Kistelek községben Beszedics István felfüggesztése folytán üresedésbe jött első jegyzői állásra a csongrádi járás főszolgabírája Tekulics Sándor okl. jegyzőt helyettesítette.

— **A közönség köréből.** Érdekelt helyről vettük a következő felszólalást. Minden valamire való helység igyekszik arra, hogy legalább a közérdekű helyeken gyalog járda által az ut használható legyen. Így kellene ennek Mindszentben is lenni, de sajnos, e tekintetben is nagyön hátra vagyunk. A temetőbe vezető ut mondhatni naponkint igénybe vétetik sokak részéről s az érdekelték kénytelenek az „Ujvilág“ sarkától járda nélkül a legnagyobb sárral kuzdeni meg, mihelyt egy kis eső esik. A község érdemes előjáróságának figyelmét bátrak vagyánk e körülményekre fölhíni, kérve, hogy e hiányon mielőbb segíteni sziveskedjenek!

— **Lépre került Szegeden** Lakatos Györgyné Tisza Mari helybeli illetőségű cigány asszony, kinek fotoglalkozása a leány kereskedés. Egy csehországi áldozat tett följelentést ellene az ottani rendőrségnél, a mely azután gondozása alá vette az érdemes hölgyet, ki most már egy ideig akadályozva lesz szokott és alja foglalkozásának folytatásában.

— **Kézre került rablóbanda.** A szegedi kerületi csendőrség és a szegedi és vásárhelyi rendőrségnek sikerült azt a számos tagból álló rablóbandát kézrekeríteni, mely az utóbbi években a környéken történt s ki nem dorított rablásokat elkövette. E banda feje a hírdett Farkas Jancsi volt, kit még nem csíphettek el.

TÁRCZA.

A „Mindszent-Szegvár és Vidéke“ eredeti tárcája.

A közmondások eredete és fejlődése. *)

Minden vidéknek, minden tájéknak s csaknem minden falunak voltak és vannak oly okos emberei, kiknek mondásuk — megtetszvéen a népnek — közmondásokká váltak és válnak.

A nagyapa élőlőszóval átadja azokat unokájának s ezekhez tartja magát a közember, sőt néha a műveltebb osztály is takarózik velük, mivel a közmondások képezik a nép erkölcsi rendszerét és száz könyvnél is jobban képviselik az emberi észt.

Mint ismeretlen kéz csodái, az elmultak honából hangzanak felénk, de sem születési helyük, sem koruk nem tudható. Népről-népre, nemzedékről nemzetekre, apáról fiura szállnak szellemi örökségképen. A mult átadta azokat a jelennek s a jelen, — bővítve, esetleg új ruhába öltöztetve — átadja azokat a jövőnek.

*) Mutatvány Sirisaka Andor pécsi tanító által szerkesztett „Magyar Közmondások könyve“ című jeles műből. Olvasóink szives figyelmébe ajánljuk e kitünő munkát, mely irodalmunkban rég óta érzett hiányt van hivatva pótolni. Megrendelhető a szerzőnél Pécsen. Ára a mintegy 360 lapra terjedő, csinos kiállítású könyvnek 2 frt, mely ár, tekintve a tartalmát, valóban igen csekélynek mondható.

Szerk.

Ha valaki egy vagy más alkalommal a világ szinpadján, vagy a családi körben, könyvben, vagy a sz. széken bizonyos dolgot röviden megjelöl; vagy bizonyos nézetet fejez ki, hasonlatot mond; vagy véleményt nyilvánít, a mely ítélete és formája szerint akár helyesen, akár helytelenül mások tetszésével is találkozáván, ismételtetik és végre szájról-szájra jár s így maradandó mondás- vagy beszédként föntartatik; mikor egy-egy tapasztalást újra meg újra beigazolt az élet; mikor már ezeken látták, gondolták és érezték ugyanazt, — a közös érzés szavakba öltözött, életigazság lett, az elmés szó felkapatott s a jó ötlet elterjedt: megszületett a közmondás. És épen azért, — mert mintegy közmegegyezés szerint megállapított és elfogadott alakban jelennek meg mindig — nem közönséges értékkel bírnak az életben.

Azonban — mint Ballagi írja — vannak másféle eredetű közmondások is. A régi világban tudomány és bölcsesség nem volt egy utonutfélén elszórvva, mint a mai időkben, hol könyvek és szaklapok segítségével ezredek tapasztalatait és a világkerekség minden ismereteit szobánk négy fala közt kitanulhatjuk. Az őskor emberei másképp voltak: ők sokat tettek, de keveset okoskodtak. Csak testi erejükből végkép kifogyott vének, cselekvésükben leforgott életük tapasztalataira visszatekintve és ritka ihletű egyes Isten avatottjai jós pillantá-

sokat vetve a jövőbe, szólaltak föl tanácsadólag, intőleg az ifjabb nemzedék előtt; ez pedig áhitattal hallgatott az apák bölcsességére, az ihletett dalnok s a fölavatott bölcs szavára, mely törvény gyanánt és szentségképen szállt az utóvilágra. De a bölcs ismerté is hivatását. Intéseit és tanításait rövidre szabta és oly dolgokkal hozta kapcsolatba, hogy vagy tárgyilag fölülők, vagy alapjuknál fogva szembetűnők legyenek.

Ez a szorosán vett közmondások keletkezésének története.

Korra nézve legtöbbjeik azon ősidőktől valók, mikor az ember már elevenebben szemlélődni és tapasztalni kezdett s eszmélkedésének eredményét szavakba foglalni is képes vala. És hogy mire képes az emberi szellem fejlődésének már ily zsenge korában, mi sem tünteti föl inkább, mint épen közmondásainak tartalma, melyben a bölcsesség s eszélynek, a házi, nyilvános, erkölcsi és vallásos élet igazságainak oly kincsét találjuk, mely soha el nem avul, sőt minden fejben és minden szivben a hány-szor megfordul, mindannyiszor megújul s egyedüli az emberi címe művek között, melyet föltetni nem lehet.

A közmondások — mint minden idők és állapotok szülöttjei — Szvorényi szerint — épen oly közel állanak a mai naphoz, mint a homályos őskorhoz és oly közel minden idők

Eddigélé már 14-en vannak elfogva, de ez a szám még mindig növekedik. Az elfogottaknál sok érték tárgyat találtak, melyek mind rablásból származnak. Nagyon valószínű, hogy ez a banda követte el azokat a betöréseket is, melyek községünkben történtek, többek közt a tóptár feltörését és a Mihály Lajos házában történt rablást.

— **Egy érdekes új könyv.** Dr. Barta Béla kuriai bíró és jeles író tollából egy igen korszerű munka jelent meg Buzárovics G. esztergomi könyvkiadó bizománnyában. Címe „A katolikus egyház és a vallás felekezetei közötti viszonyosság, figyelemmel a vallás és közokt. m. k. Miniszternek 1890 évi febr. 26. án 10036. sz. a. kelt rendeletére. Amint már a cím is mutatja, a mű a napi rendben levő elkeresztelések ügyével foglalkozik, még pedig nagy készültséggel és szakavatottsággal és polcát tör a szülők természetes joga mellett szemben a Csáky féle febr. 26-iki rendelettel. Pártatlan, tiszta elveinél és szakavatottságánál fogva a legmelegebben lehet ajánlani mindazoknak, kik az „elkeresztelések“ ügyében részrehajlatlanul és előítéletektől menten keresik az egyenes utat a jogot és igazságot!

— **Dr. Váradi Antal** jeles írónk a „Képes Családi Lapok szerkesztőségének, főmunkatársi minőségben, tagjává lön. Ez eddig is jelesen szerkesztett szépirodalmi lapunk, mely városunkban, megyénkben is igen szép elterjedtségnek örvend, oly munkaerőt nyert Váradi Antalban, amelyel irodalmi színvonala bizonyára még magasabbra emelkedik.

Magyar ipar.

Irta: Nyáry Elemér gróf.

Nincs hasznosabb gép a korszerű községi életben mint a jeles tűzfecskendő: mert amíg bármelyik más házigépi rendszer az egyedet, vagy pedig a voltaképi családát szolgálja, a jeles tűzfecskendő mindennél inkább védi a községet. Ez kutsa annak, hogy minden jó, de rék honfi teljes szívvel örül annak, ha értesül arról miszerint hazánkban itt, vagy pedig ott sikerült próbát tartottak; mert a nem jól működő tűzfecskendők már igen gyakorta voltak

egyedüli okai rémitő pusztulások meg nem gátolhatásának: tűzvész alkalmával elbizakodottá tette a tűzoltókat a tudat, hogy van tűzfecskendőjük, amely azonban a méltán követelt szolgáltatást nem bírta teljesíteni. Ez ok miatt leírhatatlanul fontos a tűzfecskendők bevásárlásánál rendkívül elővigyázónak lenni s csak elsőrangú gyárból (tudunkkal ilyen csupán egy van honunkban) szerezni be a korszerű tűzvédelem leghathatósabb eszközét.

Nemrég Kolozsvárott pompásan sikerült kísérleteket tettek a Trencsénytéri-park kutja előtt: két tűzfecskendővel, két hydroforral s két „falusi-tűzfecskendő“-vel. A kísérleteket nagyszámu, előkelő, értelmes közönség nézte végig, amely valóban el volt ragadtatva az emlitett tűzfecskendők rendkívül szabatos és biztos működése által. Ezen pompásan sikerült kísérleteken a kolozsvári tűzoltóparancsnokság több tagja szintén jelen volt. Mind a hat tűzfecskendő Tarnócy Gusztáv budapesti tűzfecskendőgyárában készült; s így voltaképp biztosra volt vehető, hogy kitünően működnek. A kedvezőtlen, nagyon szeles időjárás dacára ezen, szinte elpusztíthatatlan, oly erősre vannak készítve, tűzfecskendők az igen vastag vizsugarat 35-36 méternyi távolságra lövelték. Nagyszerű eredmény! A tűzfecskendőkön méltán tünt föl a Tarnócy-féle szabadalommal ellátott kengyelzár, mely azt teszi lehetővé, hogy a teljesen beiszapodott szelep csak 20 másodperc alatt is alaposan tisztítható ki. Ezen pompás gépek, amelyek honi gyárparunk méltó díszére szolgálnak, nemcsak jobbaknak bizonyultak be az összes többi hazai készítményeknél, gyártmányoknál, de sőt fölülműlják kitünőségre a legkeresettebb külföldi gyártmányokat is. Ha pedig latba vetjük azt, hogy ezen tűzfecskendők ára jelentékenyen olcsóbb mint más műhelyek, gyárak készítményeinek árai, valóban nem tudjuk: Tarnócy Gusztáv országgyűlési képviselő szakavatottságát, mely által képesítve van ily tökéletes gyártmányt állítani elő, csodáljuk-e inkább, vagy pedig önzetlen hazafiságát, hogy kitünő gyártmányainak vételárát sokkal olcsóbbra szabta, mint más műhelyek s gyárak.

Az országban jelenleg működő nagyobb műhelyek, s gyárak, melyek tűzoltó-szerek készítésével, illetőleg gyártásával foglalkoznak, legutóbbi árjegyzékeik szerint árai következők:

Tűzoltó-sisak: Walsler 5 frt, Gaitner 3 frt 95 kr. Seltenhofer 4 frt 50 kr. Tarnócy 3 frt 90 kr.

Bőrsapka: W. 1 frt, G. 1 frt 10 kr. S. 1 frt 20 kr. Tarnócy 1 frt. Mászóv: W. 7 frt, G. 7 frt, S. 6 frt, Tarnócy 5 frt 90 kr.

Szivattyus-é: W. 1 frt 50 kr. G. 1 frt 45 kr. S. 1 frt 50 kr. Tarnócy 1 frt 35 kr.

Mászóbalta-táskával: W. 4 frt 25 kr. G.

4 frt 20 kr. S. 4 frt 40 kr. Tarnócy 3 frt.

Szivattyusbalta-táskával: W. 3 frt, G. 3 frt 50 kr. S. 4 frt Tarnócy 3 frt.

Mászókötel: W. 3 frt 50 kr. G. 3 frt 25 S. 3 frt 60 kr. Tarnócy 3 frt 10 kr.

Kéthangu-jelző: W. 3 frt 50 kr. G. 2 frt 50 kr. S. 3 frt 50 kr. Tarnócy 2 frt.

Kender-tömlő: W. 1 frt 10 kr. G. 1 frt 20 kr. S. 1 frt 10 kr. Tarnócy 85 kr.

Tömlő-csavarok: W. 5 frt 50 kr. G. 6 frt 50 kr. S. 6 frt. Tarnócy 5 frt 50 kr.

Dugó-létrák: W. 24 frt, G. 14 frt, S. 30 frt, Tarnócy 12 frt. Locomobil-fecskendő: W. 70 frt, G. 70 frt, S. 90 frt, Tarnócy 60 frt.

Kétkerékű targonca-fecskendő (szívómű nélkül) W. 340 frt, (csak 92 mm. s így nem szabad községnek vásárolnia.) S. 500 frt (100 mm.), Tarnócy (100 mm.) 200 frt (szívóművel.)

Kétkerékű mozdony-fecskendő: W. 600 frt G. 675 frt, S. 600 frt Tarnócy 500 frt.

Négykerékű nagy falusi-fecskendő (2 ülés-sel): W. 720 frt, G. 800 frt, S. 675 frt, Tarnócy (négy ülés-sel) 600 frt. Négykerékű „városi“ fecskendő: W. 800 frt, S. 725 frt Tarnócy 700 frt.

Vizhordó-kocsi: W. 280 frt, S. 250 frt G. 250 frt, Tarnócy 220 frt.

Ezen összehasonlító-táblázat kézzel foghatólag bizonyítja, hogy a mindenütt legjobbaknak bizonyult Tarnócy-féle gyártmányok egyáltalán a legolcsóbbak. Persze! az szintén kitűnik ezen összehasonlító-táblázatból, hogy amíg a Tarnócy-féle gyár nem létezett, ilyenmü bevásárlásoknál a vevőket ugyancsak kegyetlenül sarcolták meg.

Közgazdaság.

A jvedelmező tőkebefektetéséről.

A magyar értékpiaconak vannak ezenkívül olyan papirjai, a melyek jóllehet változókor természetű hozadékot nyújtanak, de azért kiváló mértékben megérdemlik a tőkepezéses figyelmét. Nemcsak azért, mert ez a hozadék tetemesen megmehaladja a fix kamatozású papirokat, hanem mert azon vállalatok, melyek részvényeit e papirok képezik, évek során át beigazolták, életképességüket s kitűnő vezetéssel bírnak folytonosan fejlődnek és ezekben mintegy garantiáját adják annak, hogy a hozadék kevésbé lesz a jövőre alávétve a véletlennek, hanem mindinkább felölti az állandóság jellegét. Lássuk egynehányát ezen papiroknak és azt, hogy milyen volt hozadékuk az utóbbi években.

	1889.	1888.	1887.
Pesti magy. keresk. bank	11%	10%	10%
Első magyar iparbank	7%	8%	7.33%
Magy. hitelbank	12%	9.25%	8%

bölcsseihez, mint a nép együgyű gyermekeihez. Születtek s születnek, hely és népfaj, vagy néposztály különbsége nélkül minden arra való alkalommal; de mikor, hol és kitől? — csak ezt ne kérdezzük tőlük. T. i. mert csakis nagy ritkán válaszolnak rája. Keletkezésük korához, helyéhez és kivált szerzőjéhez, — mint már mondottuk — ha csak tájékozólólag is, alig egy pár ut-mód szolgálhat kezünkre. Egyik, az egyenes vonatkozás bennök. Így melyekben nyilhuzásról, ijról: ha madárra tárgyalysz, ijadat ne pengesd; király választásról: házasság, hadverés, király választás Isten dolga; — török-, tatár-, kuruc- s labancról stb. fordul emlékezés elő. Gyakran csak tagadólagos eligazodást nyújtanak, pl. ez: „Vickándozi, mint poltrás malac a garasos kötélén,“ — magától értetik: a „polturát“ és „garast“ maga a közmondás korra nem előzhette meg. Hasonlóan: „ki a krajcárt nem becsüli, a forintot sem érdemli“ — bizonyára abban az időben született, a mikor a „krajcár“ és „forint“ forgalomba volt már. — Szerzőjükhöz még kevesebbnek lehet hozzá félni. Valamint a népdalok, ugy a közmondások szerzőit sem lehet kikutatni. A biblia eredetűekhez aránylag még legkönnyebben juthatni, milyenek: A ki másnak vermet ás, maga esik bele. (Zsolt. VII. 16.) Vak vezet világatlant. (Évang.) — Még bővebben találkozhatik a nyelvtudós az ó-klaszikai korból származottakkal.

Ilyenek: Lábába szállott az esze. (Homer Iliad.) Hazának füstje is kedvesebb, mint idegen országnak tüze. (Hom. Odys.) Ajkába harapott. Sötétben tapogat. A vak is látja. (Aristophan.) Port hintett szemek közé. (Plutach.) Nesze semmi, fogd meg jól. (Galenus.) Kákán csomót keressz. A falnak beszél. Arany hogyeket igér. (Plautus.) Más bőrire játszani, alkudni. (Appuleius.) Mind a két földre alszik. Kivették a falatot a szájából. (Terentius.) Egy száj fu hideget, meleget. (Annius.) Kezet adni, kühit mondani. (Horat.) Lelkiismeret ezer tanu. (Quintil.) Ajándék lónak fogat ne nézd. (Hieronim. stb.) — Így egyes járatos frázisok is: Ritka madár. (Persius, Juvenal.) Vékony reménység. Madártej. Madártejen kívül mindene van. Kornyikálni: corni-cari, inepte garrire. (Aristophon után Erasmus.) Álmában sem. (Lucian és Theoc.) Fehér holló. (Annanianus.) Hatyudal stb.

Abból, mi a közmondások fogalmáról előadatott, kitetszik azok ó régisége is. Mert egyidejűek az értelmessé lett nyelvvel. Mind a mellett mint irodalmi tárgy, az ó szövetségi bölcs király: Salamon által emeltettek ama fokra, hogy a szent-könyvek egyik tartalmas részét a „Példabeszédek“ teszik, melyek már annyiban is különböznek a közmondás mai fogalmától, mert azokat ő maga szerző. Legalább megvagyon írva: „szerze 3 ezer példabeszédek.“ (1 kir. 4: 32.) Mi pedig — mint az eddig mondottakból is kiviláglik — a közlétről szerjük fölfogni és elfogadni adokat.

Hogy a régi görög népnél igen nagy divatjok lehetett, mutatja sok, csaknem minden újabb néphez átszivárgott közmondás.

Aristoteles — mint Laertius említi — könyvet írt róluk. Tanítványai szerinte cselekvének; de mind a mester,

mind a tanítványok dolgozatai elvesztek. Aspasiáról főnadradt, hogy tragikus költőnek szemére veté, miszerint nem örömet él közmondásokkal s a költő — csupa nemes bosszúból — legújabb művét közmondással kezdte meg. Az isteni Plato örömet hinté be velők tanításait. A római művek nem kevésbé rakvák ilyenmü „bizonytalan szerzőkkel“ eredt“ mondásokkal, melyek Quintilian szerint azért maradtak fenn, hogy tisztességesnek és igaznak látszottak minden időben. (Institutionom lib. V.)

Emez irodalmak voltak, mint sok másban, ugy a közmondásokban is, első eszméltetői az újabb keresztényi korszak nemzetekinek a nyelv és a benne fekvő kincsek iránt. Részint a szentírás terjesztése, részint a reformáció által s részint a két classicus nemzet mélyebb vizsgálata gyujtott szövétneket.

Tehát a közmondások kizárólagos eredetiségéről szó sem lehet; mert azokba — mint az imént — mondók — beszivárogtak ó-klaszikai világ bölcsességének több-kevesebb elemeikivétel nélkül minden európai nép nyelvébe és így — főleg a latin ság révén — a magyar nép nyelvébe is. Azonban nincs kizárva, hogy valamely közmondás csak egy nemzet sajátja.

Magy. jelzálogbank	6 2/10	9.2/10	6/10
Magy. leszámít. bank	7/10	7/10	5.5/10
Hazai takarékpénztár	45/10	40/10	40/10
Egyesült f. v. takarékp.	14/10	15/10	14/10
Orsz. központi takarékp.	10/10	9 1/10	9 1/10
Első budapesti malom	10/10	10/10	10/10
Erzsébet malom	10/10	12/10	8/10
Molnárok és sütők malma	12/10	16/10	12 1/2/10
Kőbányai téglagyár	12/10	12/10	12/10
Drasche-gyár	10/10	9/10	10/10
Ált. waggon-kölcsönző társ.	7/10	7/10	5/10
Athenaeum-nyomda	33/10	33/10	30/10
Gyapjamosó részv. társ.	10/10	8/10	7 1/2/10
Részvényserfőződe	11.4/10	11.4/10	14.28/10
Sertéshizláló társ.	10/10	10/10	9/10
Északmagyarors. köszéb.	8/10	8/10	7/10
Franklin nyomda	9/10	9/10	9/10
Ganzgyár	17 1/2/10	13 3/4/10	11 3/4/10
Rumamurányi vasmű társ.	8/10	7/10	6/10
Salgó-tarjáni köszéb.	20/10	15/10	9/10

Ez a rövid összeállítás eklatánsan bizonyítja, hogy a budapesti részvényvállalatok még pedig bankok, takarékpénztárak, malmok, iparvállalatok kivétel nélkül igen tetemes jövedelmet nyújtanak, a mely az állandó kamatozásu papirokét jóval meghaladja. Igaz, hogy a részvényvállalatok jövedelme évről évre változik, mert az üzlet conjuncturáknak van alávetve, a melyeket előre számításba venni nem lehet, de másrésztől tagadhatlan és a fentiösszeállításból is kitetszik, hogy a magyar részvényvállalatok az utóbbi esztendőkből bizonyos állandó jellegű osztalékot voltak képesek adni és e mellett figyelembe veendő, hogy mindezen intézetek és vállalatok belső viszonyai teljesen consolidáltak, mert vezetésüknek gondja volt reá, hogy ne csak dus osztalékot fizetessenek, hanem hogy gyarapíttassanak a tartalékok is. Ezenfölgva ma már a tartaléktőkék oly annyira felszaporodnak, hogy ez a körülmény képessé teszi az illető vállalatot arra, hogy még kedvezőtlen esztendőben is biztosíthassa a részvénytőke megfelelő kamatozását.

Ezek azon körülmények, a melyekre a tőkepenzes közönség figyelmét felhívni szükségesnek tartottuk. Akkor a midőn arról van

szó, hogy miképen helyeztessenek el fölös tőkék s a mikor arról van szó, hogy a szelvénybevéltás, a házbérjövdelem és a regalejogosultság révén nyert pénzek hova fordíttassanak, jó lesz figyelmeztetni arra, hogy nemcsak a takarékpénztár áll rendelkezésre, hanem sokkal gyakorlatibb, sokkal célirányosabb és végre sokkalta előnyösebb az értékpapír-vásárlás, mert az értékpapír nemcsak hogy kellő biztonságot nyújt, de lényegesen nagyobb jövedelmet is alkalmas szolgáltatni.

(Vége.)

Irodalom.

A „Mátyás Diák“ című közkezdelt és legelőbb magyar élelclap—amely a bécsi „Kikerít“ van hivatva az országból kiszorítani—mindinkább tartalmasabbá és tetszetősebbé válik. Nagy előnyére történt a lapnak, hogy a Wodianer F. és Fiai hírlap és könyvkiadó cég tulajdonába ment át, mert azóta sokkal finomabb papíron nyomják és képei versenyeznek a legelső élelclapok rajzaival. A „Mátyás Diák“ az aktualis eseményeken kívül ad humoreszket, illusztrált adomákat, a neveltető, jóízű dolgok egész halmazát, A „Mátyás Diák“ot Murai Károly, az ismert humorista szerkeszti, a kinek a „Huszárszerlem“ c. vigjátéka a napokban a nemzeti színházban nagy tetszéssel került színre és a ki mellé munkatársakul a legelső írók csoportosulnak. A „Mátyás Diák“ előfizetési ára negyedévre egy forint s a lap bármely naptól kezdve megrendelhető. A kiadóhivatal (Budapest, Sarkantyú-utca 3 sz.) ingyen és bérmentve készséggel küld mutatószámokat. A „Mátyás Diák“ot, a mely hézagot tölt be és a mely minden család asztalán helyet foglalhat, melegen ajánljuk.

Megjelent a „Képes Családi Lapok naptára az 1891-ik évre.“ A szépen és gazdagon illusztrált naptár ugy tartalomra mint kiállításra nézve bátran kiállja szépirodalmi termékeinkkel a versenyt. Szépirodalmi részét: Tolnai Lajos, Rudnyánszky Gyula, Benitzky-Bajza Lónke,

Pósa Lajos, Kaas Ivor, Sziklay János, Dalmady Győző, Felméri Lajos, Brankovics György, V—s, Némedy Imre, Makranci, Rózsahegy Náci, Molnár Viktor, Szerelmehegyi Mocár Jolán, Lauka Gusztáv, Hódsági T. Károly dolgozatai gazdagítják. Humoros részében: 16. kép: és számos anekdota nevelteti meg az olvasót. Mulattató része: A színek, a virág-, a napernyő-, legyező- és bélyegnyelven kívül számos szerelmi aprósággal kedveskedik. A gazdasági, kertészeti részben és az orvosi tanácsadóban megbecsülhetetlen cikkeket talál a jó gazda, gazdasszony és családanya. A konyhaszati rész a háziasszonyt az étlapkészítés gondjaitól menti fel. Az általános naptári rész, az év története, a naptári jövendőmondó, a címtár s a hasznos tudnivalók egészítik ki a naptárt a melynek ára 60 kr. Kapható minden könyvkereskedésben, hol a „Képes Családi Lapok“ra is elő lehet fizetni negyed évre 1 frt 50 kr.

Szerkesztői üzenet.

Morotvai urnak Csongrádon. Kissé későn érkezett. Jövő számnak hozza. Üdvözljük.

Felelősszerkesztő és kiadó tulajdonos
Diamant Manó.

Nyilt-tér. *)

E lapok 46-ik számában közöltük a „Szentés Vidéke“ 95-ik száma nyiltterében, Papp János aláírással, oly tartalmi és hangu nyilatkozat jelent meg, minőt a népbolondítók, korcsmahók, orvosi felügyelet alá helyezett vagy haszonszerű szolgálékj egyérektől lehet hallani. Az ily modoru és hangu nyilatkozat aláírójával, az olvasó közönség iránti tiszteletből, e t é r e n, sem most, sem máskor nem állhat szóba

Tasnádi.

*) E rovatban a közlöttekért nem vállal felelősséget a Szerk.

— Miért kedvelik annyira a —
Horgony-Kőépítő-szekerényeket?

Mert nem válnak értéktelenné egy néhány nap mulva, mint a többi játékszerek, hanem a gyermekeknek évek hosszú során át mulató és oktató foglalkozási szerül szolgálnak, és a hosszú időtartamot tekintve véve a legelőbb játékszerek. Továbbá, mert az igazán pompás minták utánépítése a szülőknek is kellemes mulatságot szerez és minthogy mindegyik szekrény szabályszerűen kiegészíthető. A ki egy kevésbé értékes utánzás vétele által nem akarja maga magát megcsalni az utasítsa vissza minden szekrényt melynek csomagolásán czégünk valamint gyári jelvényünk „a veres Horgony“ hiányzik.

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve.
Richter F. Ad. és társa, Bécs, Ulica Nibelungen 4.

MEGHIVÓ.

A mindszenti takarékpénztár f. 1890-ik év december hó 11-ik napján délelőtt 9 órakor saját hivatal helyiségében

Rendkívüli közgyűlést tart,

melyre a t. részvényes urakat meghívni van szerencsénk.

T á r g y a :

Az alapszabályok módosítása.

Kelt Mindszente, 1890. november 23-án,

Hám János,
jegyző.

Keller Lajos,
elnök.

A tantestület által javasolt és Csongrádmegye tanfelügyelősége által használni engedélyezett

iskolai tankönyvek

eredeti bolti áron, nemkülömben

naptárak 1891. évre

nagy választékban kaphatók

DIAMANT MANÓ

könyv, papir- s irodaszer kereskedésében Mindszente.